

Registratienummer:	RVO19.0110	Portefeuillehouder:	T. Biersteker
Van team:	Bestuur en Organisatie	Ter inzage gelegde stukken / bijlagen:	
Behandelend ambtenaar:	Ben Looije		
Telefoonnummer:	(0223) 67 8900		
E-mail adres:	b.looije@denhelder.nl		
Onderwerp:	Gebiedsgerichte aanpak - programma 2020		

Gevraagd besluit:

Voor 2020 met de pilot gebiedsgerichte aanpak in te zetten op de buurten Middelzand-Noord, Tuindorp-Oost, De Schooten-Centrum en Huisduinen.

Publiekssamenvatting

De gebiedsgerichte aanpak is een pilot voor de jaren 2018-2020 waarin we een integrale manier van werken in de buurten willen ontwikkelen. Met de Gebiedsgerichte aanpak gaan we op zoek naar kansen en knelpunten in de buurt. Dat doen we op basis van data en in gesprek met de ervaringsdeskundigen; de mensen in de wijk. Wat is er nodig voor fijn wonen, werken en leven voor de komende 15 jaar? Zo komen we tot een plan op maat met als uitgangspunt de drie domeinen; fysiek, sociaal en veiligheid.

De gebiedsgerichte aanpak gaat in 2020 haar laatste jaar als pilot in. De raad kiest met dit raadsbesluit de gebieden waarmee in 2020 verder ervaring wordt opgedaan met deze integrale aanpak. In dit raadsvoorstel wordt ook teruggeblikt op de ervaringen in 2019 om een bewuste keuze te kunnen maken in de speerpunten van 2020.

Aanleiding en centrale vraag

Iedere gemeente in Nederland is ingedeeld in wijken en buurten. In de weergave van statistische informatie wordt veelal deze wijk- en buurtindeling gevolgd. De wijkplatforms en buurtorganisaties hebben ook hun werkgebied begrensd en volgen daarin veelal dezelfde indeling, omdat wegen, groen en adressen de buurten logisch vormgeven. De gebiedsgerichte aanpak sluit aan op deze indeling.

Het derde pilotjaar is tevens het jaar waarin het besluit moet worden genomen of deze aanpak een structureel karakter krijgt. En zo ja, in welke vorm en met welke scope. De besluitvorming daarover kan niet los worden gezien van de bredere ambitie van excellente dienstverlening, wijkgericht te werken, integrale benadering in projecten en het wegwerken van achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. In de keuze van de vier gebieden spelen we hierop in.

Doelen en resultaten

In gesprek en aanpak ontstaat soms de indruk dat wijkgericht of gebiedsgericht werken doel op zichzelf zijn. Het zijn echter vooral instrumenten om knelpunten in buurten en wijken inzichtelijk te maken en op te lossen met als resultaat een veilige, gezonde en kwalitatief goede leefomgeving.

In een samenhangende en wijkgerichte/gebiedsgerichte aanpak staat de bewoner centraal en werken organisaties vraag-gestuurd in plaats van aanbod-gestuurd. Het vraagt ook dat bewoners, organisaties en ondernemers elkaar laten doen waar zij het beste in zijn. Het resultaat is een stevig netwerk in elke buurt van bewoners, organisaties, ondernemers en gemeente. Dat resultaat kan er niet staan in het jaar waarin het gesprek met de bewoners wordt gevoerd in het kader van de gebiedsgerichte aanpak. Dat is ook niet nodig. In sommige wijken of buurten ligt al een goed fundament of zijn andere instrumenten, zoals spreekuren in de wijk en actieve organisaties, een beter uitgangspunt om verder te werken aan het netwerk.

Kaders en omstandigheden

Inwoners willen steeds meer zeggenschap over hun eigen leefomgeving. Schoon, heel en veilig blijft daarbij uitgangspunt voor het inrichten en het beheer van de openbare ruimte.

De zorg voor kwetsbare inwoners willen we doelmatiger inrichten door beter in te spelen op de (zorg)behoefte. In de Kadernota is vastgelegd dat er voor de uitvoering van de nieuwe visie op wijkgericht werken vooral een rol is weggelegd voor de deelnemers in de wijkplatforms. De gemeente intensificeert vanuit wijkgericht werken/gebiedsgerichte aanpak de sociale innovatie. De gebiedsgerichte aanpak signaleert knelpunten maar lost de problematiek achter de voordeur niet op. De aanwezigheid van wijkteams in de wijk maakt dit in 2020 ook minder noodzakelijk vanuit het programma gebiedsgerichte aanpak.

Argumenten en alternatieven

Bevindingen van 1 januari tot 1 oktober 2019

In 2019 is de uitvoering gestart van de maatregelen in de buurten Kruiszwijn 1&2, Visbuurt en Schout- en Schepenenbuurt. Op een aantal punten bleek aanpassing van het uitvoeringsplan noodzakelijk. Zo blijkt uit inspectie dat de kwaliteit van de riolering in Kruiszwijn slechter is dan voorzien. Dit betekent dat in veel delen van de buurt het riool vervangen moet worden. De inrichting en de fasering van het uitvoeringsplan moeten daarop aangepast. Dit maakt het mogelijk om het benodigde voorziene en bijkomende werk in de buurt efficiënt te kunnen uitvoeren. Nadeel is wel dat de zichtbare maatregelen deels uitblijven. In januari ontvangt de gemeenteraad het uitvoeringsplan 2020 met daarbij de maatregelen die in 2020 worden uitgevoerd in de gebieden die in 2019 zijn geïnventariseerd, alsmede de werkzaamheden die vanuit het uitvoeringsplan 2019 worden doorgeschoven naar 2020.

Voor de Oostslootbuurt, de Zuiderzeebuurt, Kruiszwijn 3-4-5 en Landmetersbuurt hebben inventarisaties plaatsgevonden. In tegenstelling tot vorig jaar ging dat niet door middel van brede participatiebijeenkomsten. Dat was ook niet nodig, want er is al veel bekend uit onderzoeken en juist in deze buurten zijn bewoners op andere manieren nauw betrokken.

De openbare ruimte biedt altijd een goede aanleiding om met bewoners in gesprek te geraken. In de Zuiderzeebuurt is de afgelopen jaren in nauwe samenspraak met de buurt de openbare ruimte opgeknapt. Voor het inzichtelijk krijgen van de sociale problematiek was met name het gesprek met de organisaties die actief zijn in de wijk en de eigen inventarisatie van de zorgbehoefte van belang. De ervaring van de pilot in deze buurt leert dat de gebiedsgerichte aanpak in dit geval niet de motor is van de sociale innovatie. Het is van belang om de zorg, hulp en ondersteuning dichtbij en vanuit de vraag te organiseren. Het organiseren van maatwerk in de buurt ontwikkelt zich vooral door de andere inrichting van de werkprocessen rond zorg en jeugdproblematiek: de wijkteams die in 2020 actief worden in alle wijken. De gemeente haalt vraagstukken op via gesprekken en contacten met de maatschappelijke organisaties en krijgt zo in beeld waar achter de voordeur advies en steun nodig is.

Zoals in het raadsvoorstel betreffende het Ontwikkelplan Koningstraat- Spoorstraat (RVO19.0017) aangegeven heeft afstemming plaatsgevonden met Zeestad CV/BV voor inhoudelijke aansluiting/afstemming. Een gegeven is dat de Koningstraat een prominent onderdeel is van de Oostslootbuurt en dat ook in de daaraan verbonden straten de Koningstraat de leefbaarheid sterk beïnvloed. De verhuizing van drie grote horecagelegenheden naar Willemsoord en de concrete acties van een tweetal coffeeshophouders richting verplaatsing waren in 2019 belangrijke acties. Acties die voortkwamen uit het eerder gehouden Leefbaarheidsonderzoek. Een andere ontwikkeling was de wens van de raad om particulieren toegang te geven tot het gevelrenovatiefonds. Voor de bewoners van de Oostslootbuurt biedt dit kansen. Voor de pilot gebiedsgerichte aanpak in deze buurt hebben deze ontwikkelingen belangrijke impact. De conclusie was dat een aantal noodzakelijke maatregelen in de buurt gericht op achterstallig onderhoud in de openbare ruimte in het uitvoeringsprogramma 2020 kunnen worden opgenomen. Ook hier bleek dat de pilot gebiedsgerichte aanpak niet het noodzakelijke instrument was voor het organiseren van het maatwerk in de buurt, wel voor het integraal werken vanuit de gemeente.

In 2017/2018 heeft de gemeente met bewoners en belanghebbenden een participatietraject bewandeld over de ontwikkeling van het gebied rond station Den Helder Zuid. De informatie daaruit is (deels) relevant voor de Landmetersbuurt. Een van de bevindingen was namelijk dat het ruime en statige beeld van de Waterkeringsweg niet terug te vinden is in het laatste stukje naar het station Den Helder Zuid. De bewoners ervaren het als kaal en rommelig. Ook is er geen duidelijke aansluiting naar het naastgelegen Rehorstpark. Het beeld van het PTT-gebouw wordt niet als passend in de buurt ervaren. De bewoners in De Schooten missen de bushalte bij het station. Men moet nu vaker een taxi nemen, wat voor niet alle bewoners binnen bereik ligt. Maatregelen op deze onderdelen komen terug in het uitvoeringsprogramma.

In Kruiszwijn 3-4-5 is voortgebouwd op de ervaringen in Kruiszwijn 1-2. Ook voor deze buurt worden de ervaringen meegenomen in het uitvoeringsplan 2020. De buurt laat zich goed vergelijken met Kruiszwijn 1-2, maar had daardoor ook het nadeel dat de tegenvallende kwaliteit van het rioolstelsel een zware wissel trekt op de inzet.

De pilot gebiedsgerichte aanpak

Evenals vorig jaar wordt eind 2019 de pilot gebiedsgerichte aanpak geëvalueerd. Een belangrijk punt komt echter toch nu al naar voren. Vorig jaar was een conclusie dat sociale vraagstukken in de buurt een goede voorbereiding en vraagstelling vergen. Het is een onderwerp waarover men niet altijd gemakkelijk praat. Het vergt zichtbaarheid en aanwezigheid in de buurten. Het participatietraject vanuit een gebiedsgerichte aanpak leidt vooral tot breed gedeelde inzichten maar biedt geen blik op de problematiek achter de voordeur. Juist die aanwezigheid in de buurt is het speerpunt dat stadsbreed wordt ontwikkeld op basis van de ervaringen in de Visbuurt.

Met de maatschappelijke organisaties worden (betere) afspraken gemaakt over zichtbaarheid in de wijk en binnen de gemeentelijke organisatie worden de zorgvragen per buurt geclusterd. Op deze wijze kan met de signalen uit spreekuren en van de professionals in de wijk meer zicht ontstaan op individuele problematiek. Het programma gebiedsgerichte aanpak heeft die signaalfunctie vanuit de gesprekken met de buurt over het gebruik van de openbare ruimte en de vandaaruit zichtbare problematiek.

De gebiedsgerichte aanpak bewijst zijn meerwaarde door focus en clustering van activiteiten. Als investeringsprogramma voor de openbare ruimte is het doelgericht en efficiënt. Niet fysieke investeringen in het versterken van het sociale netwerk vinden ook plaats, maar komen vooral voort uit de structurele aanwezigheid in de wijk. Die structurele aanwezigheid is in opbouw en komt niet meer alleen voort uit het wijkgericht werken en de gebiedsgerichte aanpak, maar ook vanuit een betere inrichting van de dienstverlening, de ontwikkeling van de Integrale Kindcentra en de inzet op vroegsignalering in samenwerking met zorgorganisaties.

De ervaring leert dat de openbare ruimte in de gebiedsgerichte aanpak met beste aanleiding is om met de bewoners in gesprek te komen over hun welzijn en leefomgeving. Buurten waarin weinig achterstallig onderhoud is in de openbare ruimte zijn ook de buurten waar vaak al een netwerk aanwezig is, waar de gemeente en organisaties wijkgericht mee samenwerken, zoals in de Jeruzalembuurt. In de evaluatie van de pilot in 2020 is het belangrijk wat deze ervaring betekent voor het vervolg van de aanpak.

De keuze van de gebieden voor 2020

De ervaring tot op heden bepaalt mede de keuze van de gebieden voor 2020. Er worden gebieden gekozen met een duidelijk aandachtspunt, van waaruit het gesprek met bewoners kan worden gestart en maatregelen in de openbare ruimte of op het gebied van sociale innovatie kunnen worden voorbereid.

In Middelzand Noord ligt er net als in Kruiszwijn een duidelijke opgave in de openbare ruimte. We leggen hier de focus op wat we aan kwaliteit en klimaatbestendigheid kunnen toevoegen aan de straten. De riolering stamt namelijk uit dezelfde periode als die in Kruiszwijn. Juist de combinatie van rioolaanleg met andere werkzaamheden in de openbare ruimte bieden voordeel. Voor een efficiënte inzet van de ontwerpcapaciteit de best keus. Wel betekent het dat bewoners volgend jaar beperkte activiteit zien, maar meer geconcentreerde uitvoering in 2021 en verder.

In Huisduinen heeft er een participatietraject plaatsgevonden in het kader van de ontwikkeling van de Omgevingsvisie Huisduinen. De gebiedsgerichte aanpak voor deze buurt pakt een aantal vraagstukken op die daaruit voortvloeien. Enerzijds is dat het achterstallig onderhoud, maar vooral ook een meer duurzame, groene inrichting van het Huisduinerpleintje en het Admiraal van Huellplein. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de projecten strandopgang en dorpsplein Huisduinen van het programma De Kop Werkt! Met de zeer actieve bewonersorganisatie proberen we eventuele andere vraagstukken op te pakken gericht op behoud en ontwikkeling van het sociale netwerk.

In Tuindorp-Oost ziet Woningstichting Den Helder rond de woningen een toenemende verwaarlozing van tuinen en klachten van overlast. De organisaties gericht op openbare orde en veiligheid signaleren in deze buurt steeds meer bewoners die zich niet veilig voelen binnen de eigen leefomgeving. Juist voor die invalshoek lijkt de gebiedsgerichte aanpak een goed aanknopingspunt. Via bewonersparticipatie kunnen de plekken die als onveilig worden ervaren, een betere inrichting krijgen en kan in samenwerking met Woningstichting Den Helder ook concrete knelpunten rond individuele woonblokken worden opgepakt.

De buurt De Schooten Centrum wordt gekenmerkt door het feit dat meer dan 90% van de woningen meergezinswoning zijn. Met circa 485 huishoudens is het een kleine buurt, maar wel de buurt waarbinnen de scholen, het winkelcentrum en het Van der Vaartpark een wijkfunctie hebben. Het winkelcentrum heeft voor de bewoners een belangrijk sociale functie, maar heeft ook te kampen met leegstand en parkeeroverlast. De vijver Heiligharn heeft een functie in het watersysteem van de wijk, met kansen in relatie tot een meer duurzame inrichting (relatie met verlengde periode Waterplan Waterbreed). Ook is een koppeling gewenst met de in 2020 uit te voeren herinrichting van de openbare ruimte aan de oostzijde van het winkelcentrum (met de daaraan gekoppelde reserve woonomgeving De Schooten). Recent is er een motie aangenomen die vraagt om de aanpak van het Van der Vaartpark, onderdeel van deze buurt. Op alle genoemde onderdelen is bewonersparticipatie gewenst. In de gebiedsgerichte aanpak kan hierin een koppeling worden gemaakt.

Bestuurlijke vernieuwing

In de bestuurlijke vernieuwing gaat het om een adequate inzet van de gemeente ten dienste van de bewoners. Gebiedsgericht en wijkgericht werken zijn daarin belangrijke instrumenten, waarbij maatschappelijke organisaties ook worden ingeschakeld. In de inrichting en het beheer van de openbare ruimte kiest de gemeente voor een actieve dialoog met de inwoners.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en klimaatbestendigheid zijn speerpunten in de gebiedsgerichte aanpak. De kwaliteitsslag in de openbare ruimte wordt getoetst aan de bijdrage daaraan.

Financiële consequenties

De gebiedsgerichte aanpak is een investeringsprogramma van de gemeente, waarvoor in de begroting middelen zijn gereserveerd. De gemeenteraad ontvangt in januari 2020 het uitvoeringsprogramma 2020 en heeft daarmee zicht op de besteding van de middelen.

Referendum

Het raadsvoorstel is referendabel, maar is in het kader van de pilot Gebiedsgerichte aanpak voor 2020 een te zwaar middel.

Uitvoering en planning

Dit raadsvoorstel geeft inzicht in de buurten waaraan in 2020 zal worden gewerkt. In het uitvoeringsplan 2020 krijgt de raad zicht op de maatregelen die in 2020 worden uitgevoerd.

Communicatiestrategie

In de gebiedsgerichte aanpak wordt actief samengewerkt met de bewoners, organisaties en ondernemers in de wijk.

Den Helder, 15 oktober 2019.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Jeroen Nobel

secretaris
Robert Reus

